

Toimintaterapia osana kotikuntoutuksen palvelukuvausta

Maakunnan hallintopäätöksiä ja sopimuksia ohjaavat asiakirjamalliluonnokset ovat osa valinnanvapauslain toimeenpanoa ja niissä määritellään myös toimintaterapiapalveluja. TOI vastasi kesäkuussa Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntöön, jossa käsiteltiin kotikuntoutuksen palvelukuvausta. Tämänhetkiset luonnosversiot asiakirjamalleista löytyvät alueuudistus.fi -sivustolta. Asiakirjamallien lopulliset versiot valmistuvat vasta syksyllä 2018 sote-lakiluonnoksiin tehtävien muutosten varmistuttua.

Lausuessaan ensimmäiseen versioon kesäkuussa TOI piti positiivisena sitä, että moniammatillisen kotikuntoutuksen yhteiskunnallisesti tärkeä rooli osana ikäihmisten hoito- ja kuntoutuspalveluiden valikoimaa tunnustetaan. Palvelukuvauksessa puutteellisen TOI piti mainintaa siitä, että kotikuntoutuksen tulee perustua parhaaseen mahdolliseen tietoon, mutta asiakirjan lähdeviitteistä ei kuitenkaan käy ilmi, mihin tieteelliseen tutkimukseen tai hyviin käytänteisiin palvelukuvaus perustuu. Palvelukuvaus ei myöskään tunnista pohjoismaista arkikuntoutuksen tieteellistä tutkimusta. TOI nosti esille lausunnossaan myös sen, että palvelukuvaus tunnistaa kuntoutuksen alan ammattien ydinosaamisen puutteellisesti. Toimintaterapia on palvelukuvauksessa rinnastettu, vaikka kyseessä on eri tieteenaloihin pohjautuvat

ammattit. Lisäksi toimintaterapian sisältö on kuvattu osin virheellisesti. TOI esitti, että palvelukuvausta tulee tarkentaa siten, että kuntoutuksen alan ammattien osaaminen ja tehtävät tunnustetaan selkeästi. Lue koko lausunto liitteineen TOI:n kotisivuilta.

Nyt julkaistussa versiossa TOIn antamat kommentit on osittain huomioitu. Kannanotto sai ministeriössä hyvän vastaanoton ja liiton asiantuntijuutta hyödynnettiin myös kommenttikierroksen jälkeen.

Palvelukuvaus ohjaa maakuntien palveluiden hankintaa

Toimintaterapeuttiliiton puheenjohtaja Kristina Holmberg pitää lausuntopyyntöihin vastaamista ensiarvoisen tärkeänä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona. –Jos palvelukuvauksessa ei olisi ollut toimintaterapeuttia mainittuna tai toimintaterapeutin osaamisalueeksi olisi kirjattu ”lihasvoimaa ja tasapainoa edistävä harjoittelu”, kuten tekstin alkuperäislunnon kuuluu, olisi toimintaterapeuttien osaamisen hyödyntäminen jäänyt kotikuntoutuksessa todennäköisesti vähäiseksi, perustelee Holmberg vaikuttamistyötä.

Arkikuntoutuksesta on olemassa pohjoismaista tieteellistä tutkimusta, jotka osoittavat sen hyödyn hyvin samanlaisessa yhteiskunnassa kuin missä me elämme. Tätä tietoa suomalaisessa kotikuntoutuksessa tulee hyödyntää. – Tällä hetkellä TOI tekee erityisesti työtä sen eteen, että kotikuntoutus olisi kirjattuna kaikkiin ns. sote-lakeihin. Viimeisin niistä, asiakasmaksulaki, ei tunnista kotikuntoutusta lainkaan. Mikäli lakiluonnosta ei tältä osin muuteta, tulee asiakasmaksujen määrittely kotikuntoutuksen osalta olemaan maakunnissa kirjavaa, sanoo Holmberg.

Lakiluonnokset saattavat tuntua jäsenistä etäisiltä. Niiden seuraaminen on kuitenkin tärkeää, koska

niillä on suora ohjaava vaikutus siihen, millaisiksi toimintaterapiapalvelut sote-uudistuksessa muodostuvat ja miten kuntoutus tunnistetaan osana terveydenhuoltoa. TOI:n tehtävä on nostaa esille olennaiset näkökulmat lainsäädäntötyöstä ja tiivistää tieto sellaiseen muotoon, että siitä saa nopeasti kokonaiskuvan tilanteesta.

Kotikuntoutusta kehitetään hanketyössä

TOI julkaisee arkikuntoutukseen liittyvää tieteellisen tutkimuksen artikkeleita kotisivuillaan. Näin jokainen asiasta kiinnostunut voi perehtyä toimintaterapian tieteelliseen tutkimukseen ja toimintaterapeutti käyttää tietoa oman työnsä perustana. – Hanketyössä olen ottanut esille perusteluja tutkimuksista hyödyttämään kuntien työntekijöitä, toteaa toimintaterapeutti YTM, kehittäjätyöntekijä Outi Sassali Toimiva kotihoito Lappiin – monipuoliset tuen muodot kotona asumiseen –hankkeesta. –Arki-kuntoutuksen viitekehukseen ja tutkimustietoihin perehtyminen on hyödyllistä ja antaa vahvistusta käytännön työn tekemiseen. Itse olen pitänyt hyvänä, että tietoa arkikuntoutuksesta on saatavilla TOIn kotisivuilla myös suomeksi, sanoo Sassali.

– Olen tutustunut kotikuntoutuksen palvelukuvauksen tämän hetkiseen luonnosversioon ja minusta siinä on hyvin kuvattu kuntoutuksen alan ammattien osaamista ja tehtäviä. Moniammatillisuus ja monitoimijuus on kotikuntoutuksessa tärkeää. Saman asian ja tavoitteen eteen työskennellään, mutta jokainen tuo oman erityisosaamisensa asiakkaan hyväksi. TOIn kannanotto oli hyvä ja monet asiat on saatu mukaan uusimpaan luonnokseen mm. arkikuntoutuksen kuvaaminen, toteaa Outi Sassali.

– Hankkeen kannalta on harmillista, että sote-uudistuksen aikataulu viivästyi, toteaa Sassali.

– Olemme Toimiva kotihoito Lappiin –hankkeessa yhteistyössä kuntien toimijoiden kanssa kehittäneet ja valmistelleet uusia toimintatapoja. Hanke päättyy vuoden lopussa ja kotikuntoutuksen, kuten koko kotihoidon, kehittäminen on jatkossa maakunta-valmistelun varassa. Erillistä rahoitusta ikäihmisten palveluiden kehittämiseen ei ole. Huolestuttaa, miten käy hankkeessa valmisteltujen asioiden edistämisen osalta ja saavatko kunnat riittävästi tukea uusien toimintakäytäntöjen juurtumiseen. •

Toimiva kotihoito Lappiin – monipuoliset tuen muodot kotona asumiseen –hanke on STM:n I&O-kärkihankkeen kokeiluhanke, toteuttajana Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

